

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
6 decembrie st. v.
18 decembrie st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea :
Strada principală 375 a.

Nr. 49.

ANUL XXVIII.
1892.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.
Pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Schițe de excursiuni feriale

prin munții din Bucovina, anul 1890.

I.

Rorul de a cunoșce mai de-aproape toate părțile muntoase ale frumoasei Bucovine me scose și 'n anul 1890 din Suceva. Cătră capătul lui iulie pornii dimineața cu trenul din Ițcani și me coborii în Rădăuți. În orașul acesta fusese de câteva ori mai înainte. De astă dată me reținui în sinul lui mai mult decât în celelalte dăți, și anume două zile. Cred că nu va fi fără interes, prea onorațiilor cetitorii, decă ve voi întreținé câteva momente, făcând unele observații relative la vechea reședință a episcopiei gr. or. din Bucovina.

Orașul Rădăuți e situat pe unul din cele mai netede șesuri ale Bucovinei, pe malul drept al Sucevei. Riul Suceva inse curge într'o depărtare de peste două ore de Rădăuți. Apa Sucevei nu-i este deci nemijlocit de 'ndemână. Toțș prin mijlocul Rădăuților trece pârțiul Toplița cu natura rēcorosă a apelor din apropierea munților, după cum me incredințai, făcend mai multe scalde în acel riuleț.

Rădăuții cresc pe di ce merge. Suceva stă înderētul Rădăuților cu câteva sute de locuitori. La creșcerea și prosperarea Rădăuților au contribuit fōrte mult bunurile fondului religionar, care se 'ntind în giurul orașului, prin consumul personalului insemnat al administrațiunii acelor bunuri și al remonteii renumite c. r., instalate în nemijlocita apropiere a orașului. La creșcerea și prosperarea Rădăuților, mai adauge și situațiunea-i favora-

bilă, pe un șes fōrte fructifer în apropierea munților. Tōte persōnele, cărora li-e posibil a se mișcă după voință, precum sūnt d. e. pensionarii, se incuibă în Rădăuți, fiind că acolo pot trăi mai estin decăt în alte orașe.

Strada principală e frumoasă. Edificii cāte cu un etagiu sūnt mai numeroșe decăt prin Suceva. Clădirea liceului are în sine chiar ceva măreț și în privința acēsta stau Rădăuții mai sus decăt Suceva. Grădina publică cu scaldele sale construite pe riulețul Toplița, cu popicărria și cu partea adaptată pentru darea la țintă, indestulează pe cāt se pōte necēsitățile de petreceri ale publicului în timpul de vēră.

Din Rădăuți plecai pe șoseua netedă și bine întreținută care duce spre vest și dă în șoseua țerii. Asta din urmă vine din munții romānești și coborindu-se pe la Căcica în șes, trece prin Solca, Clit, Marginea etc. până la Cernăuți. Pe șoseua acēsta trecui prin Horodnicul de sus, prin Voitinul și Vicovul de jos. Aice părăsii șoseua de țēră și făcui în stānga pe un drum vicinal, care cārneșce spre vest cătră comuna Putna și mănăstirea cu acelaș nume ce se află între munți.

Pe tōtă calea de la Rădăuți până la Vicovul de jos se 'ntinde de-a drēpta șoselei șesul țerii, care fuge spre sud-

ost și nord, iară de-a stānga se rădică în șiruri rami de ai Carpaților în distanțe apropiate. Șoseua are de ambe părțile șiruri de plopi de nălțimi și grosimi uriașe. Cracii plopilor se vēd fōrte ciunții parte de greutatea chidiei, ce-i dărimă în ierenele grele, parte tăiați anume de ómeni. Administrația ēnsași grijeșce pentru tăierea cracilor lor, spre a-i ferii pe călători ierna de primejdii.

C. DOBROGEAN-GHEREA.

Din cauza ciuntelei neregulate a ramurilor, corónele plo-pilor sânt fôrte defecte.

Grupe de brađi, precum și brađi singuratici, ce se vęd prin țarinele și grădinele satelor de pe-acolo, sânt încă semne vederate, că locurile acele se găesc în apropierea de regiuni muntóse.

Intre Voitinel și Vicovul de jos provine un deal parte gol, parte acoperit de brađi. Acéstă rădicătură se chémă plaiul Leahului. Ar fi interesant să se afle cauza, ce i-a dat locului numele acela. Poporațiunea de prin întregul ținut al Rădăuților este, afară de câteva colonii de șvabi și secui, curat românescă. Accentul poporatiunii de prin unele locuri vedeșce, că avem de-a face cu coloni din Transilvania și din Marmatia (Maramureș). Portul poporului român la partea femeescă se vede mai puțin atins de influința orașului, de cum se află acéstă prin satele din ținutul Sucevei, unde sumanul la femei și fete e înlocuit de cațaveică, ștergarul de tulpan și catrințe de rochie séu fustă. Este caracteristic că portul bărbătesc național e încă pretutindene necorcit, adecă cel vechiu, numai încălțămintele fac abatere, cari prin multe sate, cu deosebire în apropierea orașelor, se schimbă, luând ciobotele locul opincilor.

În Vicovul de jos, precum amintii mai sus, cârnii în stânga și trecënd pe lângă văcăriă de mustru a statului, intrai în regiunea rîului Putna, care ese pe-acolo din munți și se vęrsă în Suceva sub comuna germană «Karlsberg.»

Nainte de a intră în comuna Putna, trebuie să treci printr'o parte a pomenitului «Karlsberg.» Fiind valea Putnei cam îngustă, comuna cu acelaș nume se întinde în lungiș printre munți, ce se rădică din ambe părțile, timp aproape de-o oră. Mănăstirea ęnsaș se iveșce de-abia la căpétul satului.

Despre mănăstirea Putna ęnsaș vorbii în conferința ținută în tórna anulul 1899, voi vorbi deci acuma puțin numai despre impregiurimile sale, care la conferința menționată încă nu le cunoșeam.

Invitat fiind de cătră Precuvioșia Sa domnul arhimandrit mitrofor, Desideriu Cosub, petrecui mai multe ęile în mănăstirea Putna. Scopul meu egoistic a fost, ca să fac băi în rîul Putna, care curge în nemijlocita apropiere a mănăstirii. Favorisat de timp făcui în tóte ęilele preumblări prin giurul mănăstirii.

Într'o ęi ne hotărîrăm mai mulți ęnși, să facem o excursiune până la regiunea numită «Sehăstria.» În regiunea aceea, care se află în sud-vest dela mănăstire, se vęd ruinele unei bisericei. Excursiunea o făcurăm pe jos. Mergënd timp cam de peste-o oră pe valea rîului Putna în sus și anume pe șinele de lemn ale trenului construit pentru căratul de butuci de brad — o călătorie rară în felul seu — ajungi la ruinele «Sehăstriei.»

Ruinele Sehăstriei se află pe țărmul stâng al Putnei, și anume la talpa cóstei de munte pe-un tăpean, până la care nu póte ajunge apa Putnei pe timp de esundări. Numai o parte mică de ziduri e conservată. Remășița pare a fi altarul și ceva din naia unei capele. Avem dinaintea noastră niște părăi de piétră fără acoperiș. În regiunea ruinelor valca Putnei se lărgeșce în mod considerabil. Acolo se întind fēnațele mănăstireșci pe ambele țămuri ale rîului. Iată aici și niste versuri dedicate acelor remășiți venerabile:

La ruinele Sehăstriei.

Voi sântelor resturi bętrâne,
Ce vęcuri ați vęđut,
Lăsați-m' acum pe mine,
Să cad, să ve sãrut.

Căci scump isvor de tãrie
Celor ce ve cercă,
Ați fost în vremi de-urgie
Creștinilor cândva.

Frumósă-i astă vale,
Ce ve cuprinde 'n sin
Cu munții, cu cóstele sale,
Cu cerul seu senin.

Măreț e și codrul cest verde,
Ce fuge cătră nori,
Și sus pe măguri se pierde
Prin lumi de metcóri.

Al Putnei murmur șopteșce
De voi cu laude rari
Și-al brađilor frēmēt vedeșce
Credința străbunilor mari.

Eu plec, remășiți venerate,
Dela voi cu suflet pętruns
De simț de pietate
Adânc în piept ascuns.

Nainte de ce voi descrie preumblarea noastră mai departe spre obârșia sburdalnicului riu Putna, voi vorbi despre felul drumului, pe care facurăm acea preumblare ne 'ndătinată.

Construcțiunea drumului e următorea: Pe o podină de lemn rădicată dela pământ pe stâlpi, tot de lemn, în nălțimi felurite, după cum cer necesitățile trenului, se află întocmite șine de lemn, precum sânt cele de fier la căile ferate. Tot trenul acesta, (Rollbahn) tren de rostogolit, se 'dréptă după cursul Putnei. Fiind că terenul rîului cătră isvor din ce în ce se tot nalță, se nalță și trenul acela. Pe unele locuri se rădică acel tren 4—5 metri de-asupra pământului, trecënd astfel peste adęcimi însemnate. Turistul ajunge, a cunoșce pe calea acéstă întregul curs al Putnei dela mănăstire până la isvor.

Treptișele rădicături, respective coborișuri ale Putnei se forraeză prin stepene fireșci de stânci. În unele locuri numărăi până la câte 4—5 trepte de-acele, peste cari se rostogolesc valurile spumegóse ale apei, precum se 'ntęmplă acéstă pe ia morile de apă. Pe sub cascade se află bulbóne adânci, prin cari se odihnesc păstrăvii în decursul ęilei.

Ceea ce mai măreșce voiciunea rîului sânt codobaturile (cotobaițele) cunoscute și pe la țără, și anume codobatura de riuri, *motacilla alba*, *cinceca*, *cervicalis*, (Bachstelze); codobatura de tolócă, *motacilla flava*, *chryso-gatra*, (Schaffstelze.) Mai bătëtóre la ochi inse pe-acolo, ca și pe lângă tóte apele din munți, este *motacilla séu colobates sulfurea*, codobatura de munte (Gebirgsstelze.) Ea e cea mai grațioasă din tóte soiurile de codobaturi. Colórea bărbătușului e pe părțile de-asupra cenușie, pe cele de desupt galbēnă deschisă, bărbia îi este négră, pe de-asupra ochilor are spręcene arcate de colóre deschisă. Ea este ceva mai mică decăt codobatura de riu.

Codobatura de munte e cea mai drăgălașă păserică din câte le-am vęđut pe prundișurile riuurilor dela munte. Ea e purure în activitate pentru prundul cu mult mai mășcat și mai dungos decăt cel dela țără. Se mișcă cu multă eleganță și ușurință, așa că decă o lași din privire, îndată îi pierđi urma. În apropierea bărbătușului e și femeiușă; ea are colori mai palide. Dați-mi

voe să inchin câteva versuri acestei gingașe prietene a riurilor din munți!

Codobaturei de munte.

Tu, ce cu firea ta cea vie
Prundișul apelor l'învii
Și taina undelor o știi,
Tu știi, cât ești de cilibie!

Intăiu m'am întâlnit cu tine
Pe-ale Moldovei țermuri dragi,
Pe prund și printre brazi și fagi,
Pe lângă valuri iuți și line.

Apoi prin munți lungindu-mi calca,
N'a fost përiu să nu te-areți
Cu-al teu chip sprinten fugăreț,
Prin care farmeci riu și valca.

Au dör' vădu-te-am eu pöte
Și n'am stătut pe loc uimit
Și pasul teu nu l'am privit
Cu lungi priviri nemësurate?

Dar' ție nu-ți päsă de mine,
Tu hoț mërunt și drăgălaș!
Muscuțe, viermi și țințarași
Sunt cei ce te ngănă pe tine

Nici mie, dalbă päserică,
Nu-mi prea päsă de «ce visezi»,
Mi-eră destul ca să te vëd,
S'admîr ființa ta cea mică.

V. BUMBACU.

Ologul.

Novelă de *Guy de Maupassant.*

Acęsta întemplerare nu s'a petrecut în anul 1882.
M'aședasem în colțul unui vagon deșert. Am
închis ușa, cu nădejdea că nimenea nu me va
mai supëra. Dar de-odată ea se deschise cu tărie.

Se aude o voce:

— Ia sęma, domnule, ne găsım tocmai la res-
pintenea liniilor, scara vagonului e prea înaltă.

O altă voce raspunde:

— Nu te teme, Laurentiu, n'aibi frică, am să me
agăț de ivăre.

De-odată apărü un cap cu o pălărie rotundă și
doue mâni, cari cuprinsëră spriginitörele de piele și de
pânză ale ușei, ridicarä un corp gros și mare, ale cărui
picioare făceau pe scara vagonului un sgomot ca acel
produs de niște bastöne de trestie de mare, cari lovesc
pământul.

Când bărbatul se sui, am vëdüt eșind din stofa
pantalonilor sei, capëtul unui picior de lemn negru, dat
cu negru și pe care și un altul îl mai urmă.

În dosul acestui bărbat gros se arătä un alt cap:

— Ședü bine?

— Da, dragul meu.

— Poftim dar pachetele dvöstre.

Și un servitor, care părea a fi un vechiu soldat,
sui și el scara vagonului, ducënd în brațele sale o gră-

madă de obiecte și pachete, învelite în hărtie galbenă
și cenușe, șnuruite cu ingrigire, pe care le depuse unele
după altele în polița vagonului ce se află de-asupra ca-
pului seu.

După ce isprăvi, dișe:

— Iată dle, am isprăvit. Sânt cinci pachete; bom-
bönele, păpușa, toba, pușcuța și plăcintele de ficat gras.

— Föрте bine, dragă.

— Drum bun, domnule.

— İți mulțumesc Laurentiu. Remăi cu bine.

Laurentiu plecä închidënd ușa vagonului. Iar cu
m'am pus să observ pe vecinul meu.

N'avea mai mult decât trei-deci și cinci de ani,
cu töte că perii sei erau deja cărunți. Erä decorat, cu
mustața grosă, gros și gras; pe fața lui erä descrișă
activitatea în acelaș timp și suferința că nu pöte să
facă nimica din cauza picioarelor.

İși sterșe fruntea, respirä și me privi drept în fața.

— Nu ve supëra öre fumatul?

— Nu, dle. De loc.

Acesti ochi, acęsta voce, par că le cunoșeam dar
de unde și de când? Așä-i, chiar l'am întâlnit, i-am și vorbit
și i-am strins și mâna. Dar e cam de mult de atunci, mult,
mult de tot, erä perdut ca în haosul unde spiritul pare
a căută suvenirurile, urmărindu-le ca pe niște fantome,
fără a le putë prinde.

Și chiar el, iute cum se uitä în fața mea, cu acea
tenacitate și ficsitate ale unui om, care își reamintęșce
ceva, dar care nu-i foloseșce la nimica.

Ochii noștri, jenați de acest contact de priviri, se
intörserä în alte părți; apoi după câteva secunde, atrași
din nou par că de voința obscură și tenace a memo-
riei, care cautä a-ș reaminti ceva, ei se întâlnirä încä odată.

Eu ruppei tăcerea.

— Dömnne, în loc ca să ne privim apröpe de un
cias, unul în fața altuia, n'ar fi öre mai bine ca să cău-
tăm împreună, de unde ne cunoșcem?

Vecinul îmi raspunde cu grație.

— Ai dreptate, dnule.

Me recomandai.

— Pe mine me chiamă Henry Boncloir, magistrat,
El întărđiä cam puțin cu respunsul seu, apoi
îmi dișe:

— Ah, da, ai dreptate, te-am întâlnit la familia
Poincel, încä înainte resbelului, sânt vr'ö doi-spre-dece
ani de atunci.

— Ah, da, da domnule, dta ești locotenentul Re-
valiäre?

— Da... Am fost apoi și căpitanul Revaliäre,
până în diua când mi-am perdut picioarele, amëndoue
de-odată.

Ne privirăm încä odată, acuma ne cunoșeam și
șcicam cine sântem.

İmi reamintiam perfect de bine, că l'am vëdüt
pe acest bărbat mëruntel dar frumos, care conducea co-
tilönele cu o furie graciösă și căruia i s'a dat porecla
tromba.

Dar în dosul acestei inchipuiri sburä încä ceva, pe
care n'ö puteam apucä, o istorie întręgă ce ö șcicam și
pe care ö uitasem, una din aceste istorii cărora îi dai
atențiunea cea mai bine-voitöre și care îți lasä în spi-
rit ceva.

Par că îmi aduc aminte că erä ceva amor în acęstä
istorie. Am gäsit acea senzațiune particulară în fundul
memoriei mele, dar nimic mai mult, o senzațiune care
sēmënë cu fumul țigărei.

Puțin câte puțin, cu toate acestea, umbrele se limpediră și chipul unei fete tinere îmi apărură înaintea ochilor. Apoi numele ei îmi vine în minte: Dșora Mandel. Da, da îmi aduc aminte de tot, de tot.

Eră în adevăr o istorie de amor, dar banală. Fata iubiă pe acest tiner bărbat pe când eu le-am făcut cunoștința și părinții lor vorbiau de căsătoria lor. El părea tare fericit.

Mi-am rădicat ochii cătră polița de-asupra capului meu unde erau așezate pachetele pe care le-a adus servitorul și cum ele se dădeau când colo, când colo, din cauza mișcărilor trenului.

Și par că aușiam cuvintele dela urmă ale servitorului.

El dișese:

— Iată dle, am isprăvit, sânt cinci pachete: bombónele, păpușa, toba, pușcuța și plăcintele de ficat gras. Atunci un roman întreg mi se infățișă înaintea ochilor. Semená cu acele pe care le citisem, unde câte odată, tinerul băiat séu tinera fată se însoră séu se mărită — chiar și după catastrofa pe corporală, pe financiară. Deci și același oficer cu picioarele ologite din resbel și-a regăsit fata căreia i s'a dat cu trup și suflet și ținând angajamentul, ea s'a măritat după el.

Judecam acésta ca frumos, dar simplu, după cum se judecă simplu tot devotamentul și toate desnodămintele cărților și ale teatrului.

Pare întotd'auna când citești séu când ascuți la aceste școli de mărînimie, când vr'unul din soți s'a sacrificat pe sine ênsuș cu o plăcere de entusiasm și o pornire mărétă. Dar a doua di ești de o umóre cu totul mai próstă, mai ales când un prieten sárac vine de-ți cere în împrumut câțiva franci.

Apoi, de-odată suposițiune mai puțin poetică și mai mult realistă vine să substitue pe cea dinteu. Póte că ea s'a măritat înaintea resboiului, înaintea acestui grósnic accident, când picioarele îi furé sfărimate și ca desolată și resignată a trebuit să priméscă, să ingrigéscă, să mângăe și să susție pe acest bărbat, care a plecat sdraván și sánetos și s'a întors cu picioarele sfărimate, făcându-l și condamnându-l să stea numai într'un loc, supuinđu-se sórtei celei nemilóse.

Eră el fericit séu torturat?

O plăcere, la început mai ușoră, apoi crescénd din ce în ce mai mult me făcea curios să-i cunosc vieța, să-i cunosc istoria lui, de a ști cel puțin punctele cele mai principale, cu ajutorul cărora aș puté să ghicesc ceea ce nu póte séu ceea ce nu vré să-mi spuie.

Îi vorbiam, tot gândind mereu.

Am schimbat cu el câteva vorbe banale; și eu cu ochii ridicați cătră poliță, gândiam:

«De sigur că are trei copii: bombónele sânt pentru nevéta lui, păpușa pentru fetița lui cea mică, toba și pușcuța pentru cei doi báiți ai sei, iar plăcintele cele de ficat gras sânt pentru el ênsuș.

Fără a sta mult pe gânduri, îl întreb:

— Ești tată de familie, domnule?

El response:

— Nu, domnule.

Me simțiam de-odată confus, ca și când aș fi fost comis o mare necuviință și am reluat:

— Ve cer mii de scuse. O credeam când am aușit mai adineauri pe servitorul dvóstre vorbind de jucării. De multe ori se întemplă ca să aușii fără să ascultii și tragi conclusiuni fără să vrei.

El simte, apoi murmură:

— Nu, eu nu sânt de loc căsătorit. Am remas la început numai.

Eu aveam aerul, ca și când mi-aș aduce aminte de tot trecutul.

— Ah!... acésta e adevérat, da, da, dta ai fost logodit, când eu am făcut cunoștința cu dta. Décă îmi aduc bine aminte, cu dșora de Mandel, așá mi se pare.

— Da, domnule, memoria dtale este fórté bună, minunată.

Cu o cutezanță escesivă eu adăogai:

— Da, cred că-mi aduc aminte că am aușit mi se pare, đicéndu-se că domnișóra de Mandal, s'a măritat după un altul anume cu dl... cu dl... am uitat cum îi đice...

El pronunță încet acest nume:

— Dl de Fleurel.

— Da, da bine đici, acesta e numele lui. Da... îmi aduc aminte chiar, că am aușit atunci vorbindu-se de rana dtale.

M'am uitat drept în fața lui și el se roșise.

Figura lui plină roșă făcea ca fața lui să devie purpură.

El response cu vivacitate, ca și un advocat care pledéză o causă pe care o șcie de mai nainte ca perdută, perdută în spiritul seu și în înima sa, dar care vooeșcă să căștigue numai înaintea opiniunei publice.

— Dle, face cineva reu și greșeșce când cineva pronunță lângă mine numele domnișórei de Mandal, séu mai bine al dnei de Fleurel.

«Când m'am reintors dela resbel, fără picioarele mele, vai! nici odată în lume n'aș fi acceptat ca ea să devie soția mea. Eră óre acésta posibil? Când cineva se căsătoreșce, domnule, acésta nu e ca să faci paradă de generositate; te însori pur și simplu ca să trăești, în fiecare di, în fiecare cias, în fiecare minut, în fiecare secundă, pe lângă un om, pe lângă un tovarăș.

Apoi după puțină hesitare:

— Dar decă acest om, acest tovarăș este diform, după cum sânt eu, îl condamnă însurându-te cu el, a suferi întréga vieța până la mórtel!

«Ah înțeleg, admir toate sacrificiile, devotamentul, bine înțeles până unde are o limită.

«Dar nu admit ca o femee să renunțe la tótă a ei vieța, ce ea speră ca să fie fericită, la toate bucuriile, la toate veselii și la toate plăcerile pentru a-ș satisface admirațiunea galeriei când aude pe podéua casei, sune-tul picioarelor mele de lemn, acest sgomot de móră, ce-l fac la fiecare pas, îmi vine un necaz și aș voí pentru acésta să gátui pe servitorul meu. Ce cređi, ca să cer dela o femee ca să-ți sufere, cea ce tu singur nu poți s'o suferi? Și apoi inchipueșce-ți că acésta e fórté nos-tim ca să me veđi cu ciobotele mele de lemn?

El tăcu. Ce să-i đic? Gásiam că are dreptate! Pot s'o blamez, s'o desprețuesc, să-i dau nedreptate ei? Nu. Ș-apoi? Desnodământul conform cu regula, cu mijlocul, cu adevérul nu satisface de loc gustul meu poetic.

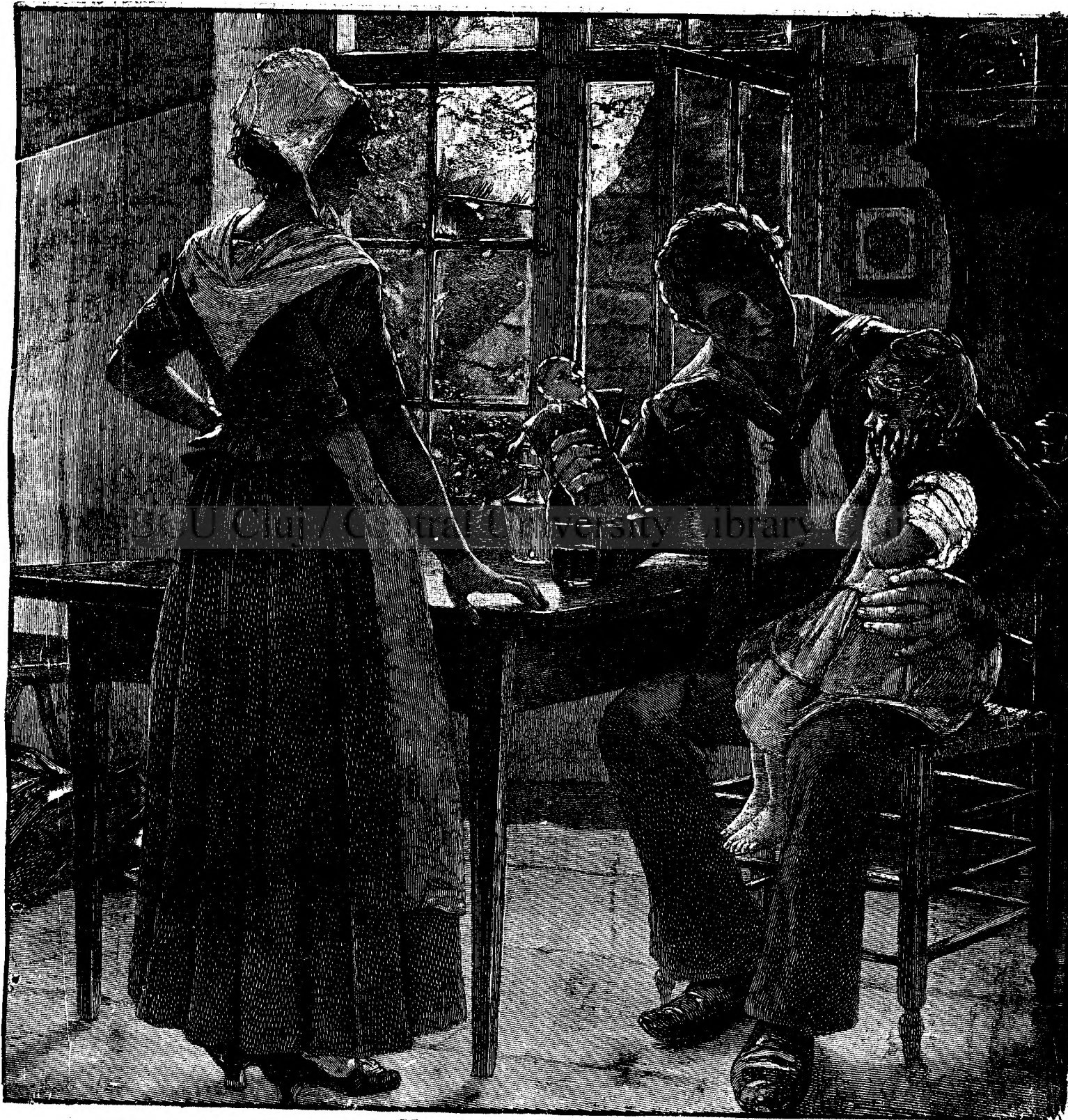
De-odată îl întrebai:

Dna de Fleurel are copii?

— Da, o fetiță și doi báiți. Măruntășurile aceste de pe poliță ce le veđi sânt pentru ei. Bărbatul ei și ea se pórtă fórté bine cu mine.

Trenul suí rampa dela St. Germain. Trecu tunelurile, intră apoi în gară; și în fine se opri.

M'am dus îndată și am oferit spriginul meu oficerului mutilat, când de-odată doue mâni se întinseră cătră el, prin ușa cea deschisă.

Matrosul acasă.

— Bună ziua, bună ziua scumpe Revalière.

— Ah, bună ziua, Fleurel.

In dosul bărbatului, femeia surise cu veselie, încă frumoasă, trimițând «Bună ziua» din dreptele ei ce erau înmănușate.

O fetiță mică lângă el, săriă de bucurie în sus și doi băețai mici ștregăroi, priviau cu ochii lor galeș toba și pușcuța ce se află în polița de-asupra capului fostului oficer.

Când ologul fu pe peron, toți îl îmbrățișară. Apoi o porniră cu toții dela gară.

Ei, ce diceți despre acesta?

Unitatea genului omenesc.

Gn zilele trecute s'a adunat în Londra congresul orientaliștilor. Președinte s'a ales dr. Max Müller¹ profesorul celebru al universității din Oxford, carele consultările le-a deschis cu o disertațiune foarte interesantă, vorbind despre unitatea genului omenesc.

Dacă vrem să însemnăm așa ceva — dice dr. Müller — ce dela noi zace cum se pôte inchipui mai depărtat, de regulă folosim espresiunea, că: așa departe e, ca resăritul de apus. Cu adevărat e suprinďetore acea cugetare, că s'a putut naște o liniă de demarcațiune, care desparte resăritul de apus.

Progesul omenesc în calea sa triumfală fără înterumpere, de ce n'a urmat stéua lucitoare a zilei, dela resărit la apus? Ce a înterupt cursul ei? Cine ar ști să spună acesta? Numai aceea șcim, că ruptura acesta se susține de când cunoșcem istoria.

Noi atât de mult am crescut în sfera de lumea ideală grecăscă, încât abiă ne suprinde, decât aflăm aceea, că Grecii astfel de națiuni, cum sânt Fenicii și Persii le-au privit de barbare, măcar că acestia în anticitate au avut cultură mai înaltă decât Grecii, măcar că au grăit în limba înrudită acelei a lui Homer și că au avut religiune mai curată și mai înaltă decât Grecii pe timpul lui Homer.

Romanii erau eređii Helladei și Europa în ereditatea spirituală a urmat Helladei și Romei. Nu putem negă faptul — față cu popóarele orientale — că dela ele am cunoscut simțul de preocupățiune și instrăinare, ce pe omul cel negru îl desparte de cel alb, pe Arianel de Semit, dar' acesta rușinează pe tot ănsul, în care e acel simț.

În zilele aceste ale darwinismului, nime nu pôte cuteză de a luă la indoelă unitatea genului omenesc și cu acesta, fraternitatea omenimeii întregi. Eu învingerea cea mai mare a orientaliștilor o vėd în aceea, că li-a succes de a dovedi otărit, că a fost un timp, când între orient și occident nu eră ruptură; că ore-când în timpuri preistorice, limba a fost córdă legătore între strămoșii națiunilor orientale și occidentale. Studiul cuvintelor singuratică a copt acesta cunoșciință.

¹ Fridrich Max Müller s'a născut în 6 dec. 1823 în Dessau. El e un orientalist renumit și scrutător de limbi și anume de limbile de India și în specie de Sanscrita (limba vechie și cultă a literaturii Indilor). La 1846 a trecut în Anglia și directorii companiei ostindice s'au însărcinat cu traducerea mai multor opuri scrise în Sanscrita și alte limbi din India, și a tradus pe engleza și germana: Rigveda, Meghaduta, Dhammapada și altele, a scris gramatica sanscrită, istoria literaturii vechi sanscrite, și alte opuri ce cuprind un registru lung.

Din acesta am învėtat noi, că strămoșii națiunilor mari, Romanii, Grecii, Celții, Germanii, Slavii, Persii și Indii — tocmai așa ca și Evrcii, Fenicii, Babilonii și Arabii cândva au vorbit o limbă.

Isvorul antic, unde se întelnesc cele doue limbi principale, adevăc cea ariană și cea semită (evreică) scrutătorilor limbii orientale, încă n'a succes a-l descoperi. De altcum scrutătorului de limbă nu-i pré place de a se ocupă de astfel de protoplasmă limbistică; acesta, întocmai precum și întrebarea despre originea limbii, o lasă filosofiei.

În butul acestei mărginiri a operii lor, ce altcum e sórtea comună a tótei științe omenesci — orientaliștii n'au lucrat în sedar. Au adunat museul cel mai prețios și cel mai estin al anticităților, adevăc: cuvintele, cari se întind înderēt până în timpurile acele, când a esistat o mamă neimpărțită și o ligă de frați semită neimpărțită. Cuvintele aceste sânt relicuii și încă relicuii mai vechi decât tablele babilóne și papirele egiptiene!

Acest capital, scos la lumină prin orientaliști, numescă-se măcar preistoric, dar' în viitor nu se va scrie istorie universală fără de capitulul acesta de introducere. Până ce orientaliștii, de o parte au creat o epocă nouă a istoriei, de altă parte în istoria cea mai vechiă au în-sufflat vieță. În loc de aceea, că ar trebui, să învėțăm numele góle ale regilor egiptieni, babilonieni, sirieni și paleștini și numerii anului bătălielor lor, — Orientaliștii ni-au făcut posibil, de a cercetă cugetele cele mai secrete ale acestor ómeni mari ai lumii antice, de a pricepe faptele și impulsele lor și de a ceti epistolele lor private și confidentiale.

Ce a fost pentru noi Egiptul, acum o sută de ani mai înainte? Sphinxul îngropat în nėsipul deșertului! Și ađi? cetim aceea, ce s'a scris cu 4000—5000 de ani înainte de Christos! cunoșcem numele adevărate ale regilor lor, cunoșcem ăeii lor, cultul, legile, și poesia lor, legendele, ba — și romanele lor!

Și Orientaliștilor le-au succes în modul cel mai suprinďetor de a arată și aceea, că între Orient și Occident nu s'a rupt de tot schimbul de idei nici în cea mai mare trilogie dramatică, ce o cunoșcem ca de istorie omenimii al evului antic.

Drama primă pertracteză șirul trunchiurilor ariane și semite, mai înainte de despărțirea lor de olaltă; a doua ni deschide înaintea ochilor, cėrta cea mare, ce s'a escat după ruptura în doue părți; resbóiele imperielor puternice orientale, ale Egiptului, Babiloniei și Siriei și pe lângă aceste, imigrarea culturii dela resărit la apus. În drama a treia vedem înaintea noastră drumul triumfal al lui Alesandru cel mare peste imperiele vaste ale Asiei și acea ideie favorită a lui, ca împreunând de nou Orientul cu Occidentul, omenimea europenă cu aceea asiatică să o aducă în legătură frățescă!

Idea acesta, care a fost vrednică de învėțacelui lui Aristotele, nu s'a realizat, dar' resbelele și victoriile lui Alesandru cel mare au mai apropiat națiunile îndepărtate de olaltă și au făcut posibil, ca teausele științelor lor, să le adune într'o comóră comună.

Și acest schimb de idei ale popórelor, pentru a căroră mijlocire, mare parte au avut Evreii, cari acuș de voia bună, acuș de silă au petrecut în imperiele diferite ale evului vechiu, — formeză puntea de aur a înfrățietății popórelor.

A munci mai departe la opul acesta și a avé colunnele lui de frunte, e problema cea mai frumoasă a orientaliștilor.

Societate bună și societate rea.

De Lordul *Chesterfield*.

După alegerea amicilor, cel mai important lucru e alegerea societății. Aspiră pe cât îți e posibil la o societate mai înaltă. Prin acesta te vei înălța tu însuși în aceeași măsură, în care te înjosești în amestec cu omenii, cari stau sub nivelul poziției tale. Cum am mai observat, tu ești ceea ce e societatea ta. Dar, te rog, să nu fii reu înțeles, când ții, să-ți alegi o societate mai înaltă. Să nu crezi, că aci iau în considerare numai pozițiunea. Din contră, eu stimez pe om după meritul său și stima de care se bucură în lume. Dacă me întrebi, că ce anume înțeleg eu sub societate bună, apoi trebuie să-ți mărturisesc, că acesta e greu a se preciza. Totuși îmi voi da silința a te instrui după puțină despre acesta.

Societate bună nu e aceea, ce pretind și se dau anumite cercuri, ci sunt acele societăți, care sunt considerate de atare de toți omenii unei localități, adică e numită «societate bună», de și față cu unele persoane anumite ale ei au a-ș face rezervele lor. Societatea bună se compune eminent din oameni de origine însemnată, rang și pozițiune. Adesea și cu mult drept se primesc în ea persoane, care nu sunt nici de origine însemnată, nici în pozițiuni de influență, posed înse un merit deosebit sau au escelat în vre-o artă nobilă sau în știință. Natura societății bune e mestecată. Mulți oameni fără să fie de vre-o origine deosebită, fără rang și merit se imbulzesc în ea numai din zel de afaceri, alții intră în ea de contrabandă sub scutul unei persoane însemnate și așa se întâmplă, ca și oameni de renume mediocră și purtări ecivoce să facă parte din societatea cea bună. În general înse, precumpenesc totuși elementele cele bune. Oameni de renume rea sau veștejită nu sunt admiși nici odată.

Cel ce e căutat sau admis în societatea cea bună din alte motive, decât ale meritului sau purtărilor sale morale, acela nu e onorat în ea, ci numai se servese de el. «Să chieam pe cutare sau cutare, pentru că știe cântă bine; să invităm pe cutare sau cutare la bal, pentru că joacă bine; să-l chieam și pe cutare la soarea, pentru că el glumește și râde mereu; să trimitem și după cutare, că el joacă ori ce joc, fie cât de sus și e un maestru în arta de a bé.» Acestea sunt tot numai calități înjositoare care esclud ori-ce noțiune de venerațiune și stimă. Cel ce e chieat numai pentru ca să ocupe un post anumit, acela rămâne izolat la postul indicat; el nu e luat nici odată în considerare din altă parte și propriu zis în chipul acesta el nici odată nu e onorat, fie meritul său ori-cât de mare.

Esistă deci două specii de societate bună. Pe cea dintâi o numesc: lumea fină și galantă. Ea se recrutează din oamenii care dau tonul la curți și în societatea veselă. Specia a doua se compune din oameni care escelează prin deosebite merite, sau în artă și știință.

O societate compusă numai din savanți e cu drept foarte stimabilă și respectabilă, dar ea totuși nu e ceea ce se ține propriu «societate bună.» Savanții nu pot avea purtările acele nesilite și manierele fine ale lumii celei

mari, pentru că nu trăiesc în ea. Te poți învârti și în societatea lor, dar nu exclusiv. Tot așa să urmezi și cu societatea așa numitelor «spirite frumoase» și de poeți.

După acestea me vei întreba poate, dacă stă totdeauna în puterea unui om, ca să ajungă în societatea cea mai bună și cum poate să o facă acesta? Eu răspund: da, stă în puterea sa, dacă o merită și dacă se află în astfel de împrejurări, care-i permit a se prezentă, ca bărbat de pozițiune bună. Meritul și o purtare curtenitoare vor reuși în tot locul. Știința i va deschide unui astfel de bărbat ușile societății celei mai bune și purtarea sa curtenitoare i va câștiga considerarea aceleia. Cum ți-am mai spus, curtenirea și purtări solide sunt nedispensabile. Ele sunt podoba tuturor celorlalte calități și talente. Fără ele nu se poate pune în evidență favorabilă nici o erudițiune, nici o perfecțiune. În lipsa acestora, eruditul rămâne un pedant, filosoful un cinic, militarul un sâlbatec și ori-care alt om — nesuferit.

Ceea ce înțeleg eu sub societate rea și care ar trebui evitată în tot cazul, aceea e amestecul cu de aceia, care de sine sunt nulități și demni de desprețuit. Aceștia consideră societatea ca o onoare pentru ei, își linguesc ori-care viciu și fiecare capriciu nebun, care te stăpânește pentru ca să-și păstreze societatea ta. Orgoliul de a jucă rolul prim într-o societate, e din fatalitate foarte generalizat, dar el e un orgoliu foarte nebun și stricacios și nimic în lume nu e mai capabil a trivialisă un caracter, ca o astfel de inclinare greșită.

Acea societate deci de care ai tu să te ferești mai mult, e aceea al cărei nivel e inferior, atât cu privire la origine cât și la calitățile spirituale, inferioară cu privire la purtări cât și merite. Nu-mi pare a fi de prisos a te avertisă de o astfel de societate, după ce am avut ocaziune a cunoșce atâți bărbați de spirit și rang, care în urma unei astfel de societăți și-au pierdut renumele, onorea și fericirea. Vanitatea, această sorginte a atator nebulni și viciuri omenesce, a împins deja pe atâția într-o societate, care în toate privințele le era inferioară. Acesta înse s'a putut întâmplă numai pentru că el putea să jöce acolo rolul prim. În o astfel de societate el dicteză, acolo el seceră aplause și admirare. Numai pentru a puté fi conducătorul unei adunături de oameni miserabili, el se desonoréză în timp scurt și-ș închide calea către ori-ce societate mai bună. Fii convins, că te vei ridică la înălțime sau vei căd în adâncimile societății în care te învârtesci. Omenii te vor judecă după societatea ta și nu pe nedrept. Proverbul spaniol își are rațiunea sa: «Spune-mi cu cine te însocești și-ți voi spune cine ești.» Ori unde vei petrece, să-ți fie în grige, a te introduce în acea societate, pe care fiecare o consideră după a sa, de cea mai bună.

Înse și aci trebuie precauțiune. În lipsa acesteia, mulți bărbați tineri s'au nefericit chiar în societate bună. Precum am amintit deja, societatea cea bună constă din oameni de lume, ale căror însușiri de caracter și principii sunt diferite, a căror obiceiuri înse consună. Când un bărbat june intră pentru prima dată în această societate, care-i e încă străină, face bine, dacă își propune să se conformeze ei și să o imiteze.

El a auđit însc de »păcate boerești» și de «viciuri de modă.» El află în societatea lui oameni, cari briléză și sunt admirați de toți și stimați, observă înse totodată, că acești oameni sunt desfrânați, betivi și jucători. El primește viciurile lor, pentru că el din eróre le consideră de perfecțiuni și în naivitatea lui crede, că acești oameni au a multămi bontonul și pozițiunea lor strălucită astorfel de viciuri galante. Dar tocmai din

contră. Acești ómeni și-au câștigat renumele prin spiritul lor, erudițiunea și ținuta lor civilisată prin alte calități distinse. Din cauza viciurilor galante și de modă inse, cărora sînt supuși, vor cãde cu timpul in stima tuturor ómenilor cu minte și chiar in a lor proprie.

Nu te mãrginî numai a face cunoșcințe ordinare și superficiale, ci ori unde ți se ofere ocașiune ficsézã-te in intimitatea familiarã a caselor bune. Dãcã ești invitat de cãtrã un bãrbat din societatea bunã, primeșce invitarea.

Purtãri nobile își însușeșce cineva numai in societatea cea bunã. Ómeni de o educațiune ordinarã nu și le însușeșc nici odatã in gradul acela, ca ici și colo sã nu strãbatã cãte ceva din mojiã lor originalã. Aspirã in totdeuna la cea mai inaltã perfecțiune, cercetãzã totdeuna societatea cea mai bunã și comunicã cu cei mai aleși și de frunte dintr'ënsa.

CAMIL B...

Ilustrațiunile nòstre.

Gherea.

Nume bine cunoscut in literatura romãnã. Critic eminent și autor valoros. Aparițiunea lui in literatura nòstrã a avut in timp scurt un succes fòrte mare. «Criticile» sale au stèrnit atãta interesare, incãt — un ce rar la noi — in acelaș an a trebuit sã se scòtã edițiã a doua.

In nr. 8 din anul curent publicarãm o siluetã literarã, care schițãzã activitatea acestui bãrbat de litere. Aici vom mai adauge cãteva date biografice.

C. Dobrogeanu-Gherea s'a nãscut la 21 maiu 1855 in guvernamentul Ecaterinoslaf in Rusia.

Adept din primii ani ai adolescenței sale ideilor socialiste, in etate de 19 ani, urmãrit de guvernul rusesc, a scãpat in Romãnia, unde luptãnd cu multe neajunsuri, in sfèrșit își putu asigurã existența.

Aici a inceput sã scrãe. A arborat stègul criticeii seriòse și talentul lui din ce in ce a atras mai mult atențiunea generalã, pãnã cãnd in cele din urmã a devinit o autoritate consumatã și a dat un nou avènt literaturii romãne. Cele doue volume de «Critice» ale sale sînt niște podòbe ale literaturii nòstre.

Corpurile legiuitoare ale Romãniei, aprenãnd insemnãtea activitãții lui Gherea, l'au impãmèntenit, dupã ce regretatul Mihail Kogãlniceanu i-a fãcut niște elogii bine simțițe.

Afarã de criticele sale literare, Gherea a scris o mulțime de articoli economico-sociali, cãci — socialist in tòtã puterea cuvèntului — dènsul a intemeiat in Romãnia socialismul științific.

Gherea este un om de știință, care ar ocupã un loc vrednic in oricare literaturã europeanã.

Matrosul acasã.

Nu este vièță mai svènturată decãt a marinarului. Espus caprițiilor mării, el nici odatã nu pòte fi sigur de rentòrcere la familia sa, la ai sei. Dar cãnd apoi se intòrce, bucuria lui este cu mult mai mare, decãt a ori cui.

Ilustrațiunea de pe pagina 581 din nr. acesta infãșòșezã o astfel de scenã. Tinerul matroz, dupã absențã de mai multe sèptemãni, a vinit acasã. Ș-a vèduț nevèsta, a sãrutat-o cãlduros; apoi a luat in brațe fetița cãreia i-a adus tot felul de jucãrîi de peste mări...

Și tatã și mamã, uitã tot, gãndurile lor se intrunesc in iubirea fetiței. Și acèsta simțițe adãncã le dã fericirea cea mai mare.

Și pe cãnd pãrinții se 'nalță astfel in sferele fericirii, fetița de lãngã ei, fãrã sã șcie nimica de bucuria lor, se desfãtèzã cu tòtã inima in jucãrîile ce i-a adus tatã-sau... Ea gãndeșce, cã cea mai fericitã e dènsa!...

B o n b ó n e.

Copil din ðilele nòstre.

— Haide, Lino, sãrutã pe noua ta guvernantã.

— Nu indrãsnesc, mamã.

— De ce?

— Mi-e fricã sã nu-mi dea și mie o palmã peste gurã, cum a dat lui papa mai deunãđi.

Curs de agriculturã.

— Care este momentul favorabil pentru culesul merelor?

— Cãnd nu-i in grãdinã nici stãpãnul, nici cãnele.

La esamene.

Esaminatorul. — Ia spune, ce șcii de retragerea lui Napoleon din Rusia la 1812; cine domniã atunci in Rusia?

Candidatul. — Un frig mare, dle președinte.

La ferèstra unui magazin.

Mare deposit de pãlãrîi pentru bãrbați de pae.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Șciri literare și artistice. Dl. I. Caragiãli a terminat un roman intitulat «Patrie și familie.» — Dl. N. A. Bogdan a scos de sub tipar la Iași o culegere de versuri sub titlul: «Frunde Verði», un volum de lux, tipãrit numai in o sutã de exemplare. — Sculptorul G. Vasilescu a plecat din Romãnia la Roma sã facã acolo statua lui Adamachi și sã schițeze cãteva monumente istorice din capitala Italiei.

Date pentru istoria bisericeșcã. Dl. dr. Cornoiu, directorul serviciului cultelor din ministerul instrucțiunii publice al Romãniei, a trimis la peste șapte mii de biserici din țerã un chestionar cu vr'o treispredece intre-bãri privitoare la datele istorice și archeologice, la personal, la salarii, la mijlòcele de intretinere ale fiecãrei biserici, etc. Respunsurile la aceste chestionare au inceput sã vie: ele sînt fòrte interesante. Veđi de pildã reproduce inscripții dupã frontòne, unele fòrte vechi. Dl. dr. Cornoiu va tipãri cam in vr'o 15,000 de pagini tòte respunsurile primite nu numai dela preoți ortodocși, catolici, dar și dela rabinii israeliți, dela inamii turci, dela clericii armeni și dela pãstorii protestanți.

O schiță a lui Kaulbach la București. Regele Carol a dãruit galeriei de tablouri a museului național din București un carton fòrte prețios al renumitului pictor german W. Kaulbach. Acest carton are 3 m. 90 cm. inãlțime pe 4 m. lãrgime și e schița unui fresco pe care mæstrul l'a fãcut pentru capela museului german din Nürnberg și care representã visita istoricã a impèratului Otton III la mormèntul lui Carol-cel-Mare. Kaulbach a lucrat la acèsta schiță opt ðile, dela 10 pãnã la 18 iulie 1859, dupã cum se pòte ceti la un colț al cartonului.

Edițiunile Academiei Române. Primăram în momentul ultim următoarele edițiuni ale Academiei Române: «*Inmormântarea la Români*», studiu etnografic de S. Fl. Marianu, membru al Academiei Române. Acésta lucrare s'a găsit mai bună la concursul publicat, inse premiul nu i s'a dat, din cauza că autorul e membru al Academiei. — «*Strat și Substrat*», geneologia popórelor balcanice, de B. Petriceicu-Ilășdău, membru al Academiei Române; acésta lucrare, estrasă din Anale, a fost cetită de autor în ședința publică solemnă a Academiei în sesiunea trecută. — «*Niagara*» de Gregoriu Stefanescu, membru al Academiei Române, asemenea cetită de autor în ședința solemnă și publicată întéiu în fôia noastră. — «*Fabula în genere și fabuliștii români în specie*», de Th. D. Speranția, membru corespondent al Academiei române. Vom revini asupra tuturoră cu altă ocașiune.

Calendar delă București. *Calendarul Bucureșcian ilustrat*, anul al cincilea, 1893. Un volum în 4°, tipărit pe hârtie suprafină. Prețul 1 leu 50 bani. Cuprinsul: Tóte materiile necesare unui bun calendar. Ilustrațiuni: Portretele Principesei Maria d'Edimburg, al familiilor d'Edimburg și Hohenzollern, al dșórei Ana Ciupăgia, ale dlor Tache Ionescu, Lucreția Suciu-Rudow, D. Stăncescu, George Sion. Vederi din București și alte ilustrațiuni. Partea literară: «*Nouă Educația*», năvelă originală de Th. M. Stoenescu. «*Sora Sórelui*», poezie de Dumitru Stăncescu. «*Poetul*», schiță de F. S. «*Suharea*» la Dom' Tânase, scene din viața de mahala, de Rădulescu-Niger. Poeșii de Lucreția Suciu-Rudow, Traian Demetrescu, Ana Ciupăgia, Stoenescu, Livescu, Ighel, Nenitescu, Veronica Micle, Carol Scrob. Studii și biografii, descrițiuni, etc. — *Calendarul Lumei Elegante* pe anul 1893, anul al 15-lea. Format mic de busunar, tipărit pe hârtie suprafină. Prețul 40 bani. Un mic numer de esemplare, ediție de lux, cu coperta artistică în color, prețul 75 bani. — *Calendarul Familiei Ilustrat*. Un volum în 4°, cu 30 ilustrațiuni frumoșe, prețul 1 leu 50 bani. Anul al doilea. 1893. Partea literară: «*Doze mume*», năvelă originală, de Th. M. Stoenescu. Esposiția universală din Paris din 1889 și secțiunea română, de Radu. «*Plocon de raci*», snóvă, de Dum. Stăncescu. «*Cuvântul Morții*», năvelă originală, de Rădulescu-Niger. Biografii, studii, poezii, descrițiuni, etc. etc. Ilustrațiuni: Portretele dlor dna Aristița Romanescu, Eminescu, Veronica Micle, doctorul Babeș, Matilda Poni, Flammarion, Ateneul Român din București, Vederi ale esposiției din Paris, Vederi din București și alte multe ilustrațiuni. — *Luna Plină*, calendar de părete vecinic nou. Un tablou în color, reprezentând luna plină, schimbând datele, zilele și lunile prin panglici de mătase fórté frumos dispuse. Prețul 2 lei 50 bani. — *Calendar Bloc American*, nou 1893 pentru părete și pentru biurou, lipit pe carton ornat cu aquarele artistice. Formatul No. 1: 1 leu, formatul No. 2: 1 leu 25. Lipit pe chevalet imitație de bronz artistic, prețul 2 lei. Pe fiecare foită dîlnică sînt indicate datele, stil românesc și cel nou, serbătorile cu litere roșii, etc. De vîndare la principalele librării din țéră și la librăria-editóre Ig. Haimann, București, 102, Calca Victoriei, 102.

Reviste și diare. *Rëndunica* va fi titlul unei reviste literare, științifice și folkloriste, care va apăre în incepere delă 1 ianuarie în Iași sub direcțiunea dșórei Elena D. O. Sevastos, premiata Academiei române, bine cunoscută și din colónele foii nóstre. În comitetul de redacțiune fac parte aprópe tóte scriitórele române și anume dnele Matilda Poni, Cornelia Emilian, Elena Den-

sușianu, Elena Voronca, Sofia Stefanovici, Aspasia Culiianu, Virginia Gruber născută Micle, Smaranda Gârbea, Lucreția Suciu, Cornelia Sevastos născută Emilian, Adela Proca, Constanța Sevastos născută Vulpescu și drele Stanca Fulger, Isabela Andrei și mica dar poetă Ada Culiianu. Va eși odată pe lună. Prețul pe an 6 lei. — *Fôia Poporului* se va numi o fôie nouă, care va apăre la anul nou în Sibiiu, sub redacțiunea dlui Ioan Russu Șirianul și în editura Institutului tipografic, compusă anume pentru trebuințele poporului. Va apăre în format cvart în fiecare duminică și va costă pe an 2 fl.

TEATRU ȘI MUSICA.

Șciri teatrale și musicale. *Dșóra Agatha Bârșescu* a fost primită la Cernăuți la gară de tinerimea română cu mare entusiasm; iar teatrul indesuit la tóte reprezentațiunile. — *Teatrul liric din București*, care arborase stégul muzicii naționale, se va deschide astăzi sâmbătă cu opereta «*Gasparone*». Nici măcar deschiderea nu se va face dar cu piesă românească.

Societatea de lectură «*Andreiu Șaguna*» din Sibiiu a ținut duminică în 29 novembre st. v., ședința publică în memoria marelui arhipăstor Andreiu, în sala cea mare a seminarului «*Andreian*». Programa: 1, «*Cuvânt ocașional*», rostit de George Tătar, cleric din cursul al III-lea. 2, «*Paul Chinezu*», poezie de I. Nenitescu, declamată de Aron Roman, cleric din cursul al II-lea. 3, «*Vieța țiganilor*», cor pentru bărbați, de Rob. Schumann, text după Geibel. 4, «*Ceva despre idealism și naturalism în arta poetică*». Disertațiune în formă dialogică, de Ilarie Chendi, cleric din cursul al II-lea, cetită de autor și de Iacob Steflea, cleric din cursul al II-lea. 5, «*Șeua și țiganul*», anecdotă de Th. D. Speranția, declamată de Teodor Orlea, cleric din cursul al II-lea. 6, Actul II., tabloul II. Scena I și II din «*Despot Vodă*», legendă istorică de Vasile Alecsandri, predată de Candin C. Suciu (Ciubăr-Vodă), cleric din cursul al III-lea și Ilarie Chendi (Despot-Vodă), cleric din cursul al II-lea. 7, «*Serenadă*», cor de bărbați de T. de Flondor, poezie de M. Eminescu.

Luptă cu nepăsarea publicului. Astfel caracterizează «*Era Nouă*» din Iași stăruința actorilor din Teatrului Național de acolo. Aceștia își dau tótă silința să jóce cât de bine și să represinte piese de gustul publicului și totuș acesta nu se adună în numer mai mare. Dar, stagiunea din anul acesta, pe lângă unele din trecut, este un progres, artiștii se presintă fără 'ndoielă mai bine, cu roluri știute.

Concert în Cernăuți. *Lumina*, societatea cantórilor din Bucovina, va da luni la 7/19 decembre concert în Cernăuți, sub conducerea artistică a dlui Vasilovschi, cu coruri micste. Intre aceste trebuie s'amintim psalmul «*Ridicat-am ochii mei*», arangiat pentru cor micst și basi soli cu acompaniarea corului întreg de 150 de membri. O damă română din societatea cea mai alésă va eșcută pe pian mai multe piese de ale compositorilor mari.

Carte și piese musicale. La societatea «*România Jună*» se află de vîndare în beneficiul ei: 1, «*Almanacul*» II al României June 70 cr., 2, «*Fleurs roumaines*» (polka française) de Ed. Strauss 50 cr., 3, «*Camelii*» (vals) de Porumbescu 50 cr., 4, «*Visuri*» (vals) de T. cav. de Flondor 50 cr., 5, «*Dina Dunării*» (polka maz.) de Porumbescu 30 cr., 6, «*Pasiuni*» (vals) de Papanicolu 50 cr., 7, «*Les Gracieuses*» (polka maz.) de I. Papanicolu 50 cr.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Știri bisericești și școlare. Dna v. d. Maria Ilescu și fiul seu dl Victor Ilescu, au ridicat cu cheltuie la lor comunității bisericești gr. c. din Recc-Cristur o școlă frumoasă. — Dl Costache Ionescu din București a mai dăruit 5040 franci pentru edificarea bisericii gr. c. din Giușuș. — La universitatea din Cernăuți se lucră pentru ca să capete și o facultate de medicină; în scopul acesta s'a dus la Viena o deputațiune universitară, în frunte cu rectorul dr. Emilian Voiuțchi, dimpreună cu mareșalul țării dl Lupul și bar. Nico Mustatza din partea comitetului țării.

Sinod protopopesc la Abrud. La 1 decembrie s'a ținut în Abrud sinod protopopesc gr. c. la care au participat mulți, sub presidiul viceprotopopului care a deschis ședința prin o cuvântare, în care totodată a făcut istoricul anului bisericesc-școlar al protopopiatului gr. c. de Roșia. Pe terenul școlar s'a introdus prelegerile practice cu elevii, pe care un alt învățător le critică și apoi părerea ambilor se discută. Dl Vasiliu Bașota, avocat în Abrud, ficsase un premiu de 15 fl. pentru acel individ, care va nobilită în cursul anului cel puțin 150 de pomi diferiți. Premiul s'a dat învățătorului din Roșia. Al doile premiu al dlui Bașota, de 10 fl., pentru acel învățător care va produce mai mult progres în industria de casă, nu s'a putut conferi nimenuia, nefiind nici un concurrent. Pentru anul viitor dl avocat Alexandru Filip din Abrud a oferit un premiu de 2 galbeni celui care va probă rezultat mai mare în pomologie. Dl dr. Simeon Caian, medic în Roșia, a promis un astfel de premiu pentru anul 1894.

Doctori noi. Dl Teodor Pașcu a fost promovat de universitatea din Cluș la gradul de doctor în medicină. — Dl Gavril Cosma a fost promovat la aceeași universitate la gradul de doctor în drept.

Societăți de ale tinerimei. România-Jună din Viena ne-a trimis raportul seu pe anul administrativ dela 1 octombrie 1891 până 'n 30 septembrie an. c. Din acesta scotem următoarele date: societatea a avut 26 membri fondatori, 85 onorari, 53 emeritați, 33 ordinari și 2 estraordinari. În ședințele sale s'au cetit 8 lucrări și critice. Biblioteca are 1016 opuri în 808 volume. Cassa în obligațiuni 8290 fl. 40 cr., bani gata 1956 fl. 71 cr., fondul de rezervă 500 fl. Conducerea societății: a) Comitetul: Drd. med. L. Popovici, președinte, cand. jur. E. Tarangul, vicepreședinte, stud. jur. D. Seleschi, secretar I, stud. jur. Em. Prodanciuc, secretar II, stud. med. Eud. Prodanciuc, cassier semes. I, stud. med. N. Comșa, cassier semes. II, stud. med. Oct. Florea, controlor, stud. med. A. Fodor, bibliotecar, stud. art. V. Mironovici, econom. b) Comisia literară: Drd. med. L. Popovici, cand. jur. E. Tarangul, stud. fil. O. Orghidan, stud. med. I. Capșa, cand. prof. M. Teliman. c) Comisia revădătoare: Drd. med. V. Colceriu, stud. med. T. Lupu, stud. med. A. Borza. — «Junimea» din Cernăuți, societate academică română, a serbat luni în 12 decembrie aniversarea a XV a fundării sale, în sala filharmonică; în fruntea comitetului arangiator au stat dnii Alesandru Popovici stud. jur. președinte; Radu cav. de de Grigorcea stud. jur. secretar.

C E E N O U ?

Știri personale. Dna Emilia Rațiu a primit dela femeile române din Slatina, România, un album foarte

frumos cu devisa și emblema orașului, cuprindând și un text călduros scris de toate damele slătine. — Dl Ioan Slavici, actualminte profesor la Asilul Elena Dómna din București, s'a împământenit în România; înteu camera, acum și senatul, i-a recunoscut calitatea de cetățean român.

Știri dela curte. Încă astă-tómnă, când în dietă se desbătea cu atâta înverșunare propunerea d'a se încunună statua lui Hentzi, curtea a plecat grabnic din Gödöllő la Viena și nici nu s'a mai întors. Împărătesa-regina Elisabeta s'a dus apoi la Corfu, ordonând ca de acuma înainte să nu i se mai espedeze acolo diarele și cărțile ungurești mai noue. Monarcul a dispus ca vânătoarea de curte dela Gurgui să se sisteze definitiv; tot la ordinul Maj. Sale se va desface total și grajdul de cai dela Megyer destinat pentru vânătoarele care se făceau în giurul Budapeștei. Diarele maghiare anunță tocmai acuma, că supărarea a trecut și curtea va vini în februarie la Buda.

Căsătoria principelui moștenitor al României. Actul de căsătorie al principelui Ferdinand cu principesa Maria de Edimburg va fi semnat de dl Hardinge din partea Marelui Britanii, iar din partea României de dl Al. Lahovari, ministru la departamentul afacerilor străine. Prin acest act principesa Maria totodată declară că renunță la drepturile de moștenire la corónă imperiului britanic. La nunta moștenitorului tronului vor merge din partea României dnii Lascar Catargiu, președintele consiliului, G. Gr. Cantacuzino președintele senatului și dl general Manu, președintele camerei, ca reprezentanți ai puterii esecutive și ai puterii legislative. Diarele bucureștene anunță, că principele Ferdinand, cu ocaziunea căsătoriei sale, va fi inantat la gradul de major. Diarul «Lupta» scrie, că regele Carol va abdică în curând, căci regina Angliei numai cu condiția acesta ș-a dat consimțământul la mărișul nepoței sale după principele Ferdinand. Ofițerii cari servesc sub ordinea ducelui de Edimburg la Plymouth au oferit prințesei Maria un călimăr de argint ornat cu drapelele britanic, român și rus.

Banchete la București. Cetim în diarele bucureștene, că în duminica trecută dl senator Vernescu a oferit dlor dr. Rațiu, dr. Lucaciu și Coroianu un banchet, la care au luat parte vr'o 70 de persoane, printre cari dnii V. A. Urechă, N. Ionescu, P. Poni, C. Bocrescu, Petru și Ionel Grădiștean, Ol. Orescu, Gr. Peucescu și alții. Primul toast a fost ridicat de dl G. Vernescu în sănătatea regelui și a reginei; i-a respuns dl Rațiu; dl Lucaciu a beut pentru stăpâna casei. Au mai toastat și alții. — Deputatul D. C. Arion a dat asemenea un prânț strălucit în onórea dlor Rațiu, Lucaciu și Coroianu.

Testamentul episcopului Melchisedec. Reposatul episcop Melchisedec a dispus prin testament, ca din venitul sumei de 150 de mii lei, remasă în valori, să se dea câte 1000 de lei pe an unui student român care va studiá teologia la Kiev, unde studiase și densus. Biblioteca, foarte prețioasă, a lăsat-o Academiei Române, al cărei membru fusese. Iar materialul adunat pentru istoria bisericii române ortodoxe, precum și manuscrisele sale, le-a lăsat în păstrarea epitropiei, până ce se va găsi un bărbat învățat, care să le utilizeze. A mai dispus să se facă o grădină de copii, pe una din fostele sale proprietăți, unde cu timpul se va zidi și o capelă.

Procese noue. Aflăm din diarele maghiare, că procuratura supremă din Dobrița a intentat în contra dlui dr. Vasile Lucaciu proces de calumnie în public a

guvernului; punerea sub acuză s'a admis de toate forurile, deci procesul se va pertracta în curând la tribunalul din Sătmar. Și «Tribuna» are un nou proces de presă și anume din cauza unui articol scris din incidentul când solgăbirul a împrașciat prin gendarmi corul plugarilor români din Hodoș de lângă Timișoara.

Carnevalul la curtea română. Un singur bal se va da la curtea din București, la sosirea principelui Ferdinand și a principesei Maria. Obicnuitul bal dela anul nou nu se va ține, de oră-ce regele va lipsi din țară în acea vreme.

Sciri scurte. La Cernăuți se va înființa un consulat român; ministrul de externe al României dl Lahovary a și anunțat acesta camerei. — *Archiepiscop latin la București*, în locul reposatului Palma, va fi numit canonicul Baud.

Necrologe. *Olivia Demian* n. Petco, soția dlui dr. Aurel Demian medic în Arad, fiica dlui dr. Lazar Petco avocat în Arad și al dnei Ana Petco n. Șandor, a încetat din viață la 10 decembrie, în Arad, în etate de 21 ani, jeliță încă și de frații și surorile Valeriu Petco protonotar, Eugen Petco locotenent c. și reg. de geniu, Aurelia Petco măr. Hosszu, Iulia Petco, Ana și Vilma Petco și de alți consăngeni. — *Regina Bunea n. Boeriu*, învățătoare la școala Reuniunii granițarești din Voila, a reposat la 8 decembrie, în Voila, în etate de 28 ani; o deplânge soțul Arseniu Bunea cu patru fii și fiice, dimpreună cu frate, soră și cumnați. — *Contele de Logotheti*, colonel și director al hergheliei statului din Rădăuți, urmaș al unei vechi familii române din Bucovina, a murit acolo la 7 l. c. — *Vasile Roxin*, expeditor de poștă, a murit la Tamașda în 3/15 l. c. în etate de 25 ani.

Distincțiune. Edmund Mauthner, șeful firmei de sămințe cu acelaș nume în Budapeșta, a fost distins, pentru meritele sale câștigate pe terenul comerțului și agriculturii, de către A. S. R. principele Bulgariei cu crucea de oficer a ordinului național bulgar și cu titlul unui furnisor de curte bulgar. Aceste succese ale unei firme patriotice însemnă în acelaș timp străbaterea comerțului în Orient și acesta e cu atât mai îmbucurător, cu cât noile prăvălii de sămințe ce se ivesc actualmente ca ciupercile, iau publicului ori ce punct de razim, și atât comerciantul, precum și economul sunt în clar cum au să procedă față cu ofertele acestor neguțători de sămințe după multele amăgiri ce au suferit. E îmbucurător că și pe acest teren există o astfel de firmă patriotică, care prin realitatea și rutina sa specialistă, se bucură nu numai de o încredere nemărginită în țară, ci a câștigat și în străinătate mari isbânde.

OGLINDA LUMEI.

Cronică mică. *Léon Sentupery*, un distins publicist francez, a început să publice la Paris o lucrare politică, intitulată «L'Europe politique en 1892», în care se ocupă mult de cesțiunea naționalităților în ambele părți ale monarhiei austro-ungare, și în deosebi de cesțiunea română. — *Sobrația bulgară* a primit cu mare majoritate revisuirea a nouă articoli din constituțiune, între care și articolul pentru libertatea de religiuie a principelui și a urmașilor sei. — *Sporirea efectivului armatei germane* este noutatea care alarmează acuma Europa; se susține că Germania își va înmulți armata la cifra

de 4.500,000 ostași, prin urmare tot al 6-lea bărbat va fi soldat.

Nenorocire la o luptă cu taurii. O scenă înfrorătoare s'a petrecut deunădi la o luptă cu taurii în Apega (Mexico). Un taur, infuriindu-se teribil din cauza rănilor primite, a apucat la fugă sâlbatică peste arenă. După el s'au luat și alți tauri. Bestiile infuriate au sărit peste stăvilare și s'au năpustit asupra publicului înlemnit de spaimă. Spectatorii, ca să scape de furia taurilor au năvălit spre o parte a amfiteatrului, ca să iasă afară. Partea acesta a amfiteatrului — fiind slab construită și inghesuiela colosal de mare — s'a surpat. 50 de bărbați, femei și copii au fost răniți grav. Taurii s'au aruncat asupra persoanelor, cari se refugiase în altă parte a amfiteatrului. Ei au spintecat cu cornele și au strivit cu piciorile 20 de oameni cari au și murit pe loc și au rănit greu pe 15 ênși. Nu se poate descrie panica colosală. Intreg edificiul acela vast se sguđuia de țipetele victimelor și de răcnete sâlbatică ale taurilor. La urmă servitorii amfiteatrului, luptătorii și câțiva spectatori mai curagioși s'au înarmat cu lănci, cu revolvere și cu săbii și au început o luptă grozavă cu taurii; 2 din aceștia au fost omorâți, iar ceilalți au fost alungați iar în grajduri. Numai astfel s'a putut face liniște și publicul a putut să iasă afară și să scotă și nenorocitele victime de sub dărimături.

Cântecul bombónelor. Se știe, că negustorii mari de bombóne din Paris, ca să impedece pe vîndetórele din prăvălii de a mîncá prea multe bombóne și alte delicatese, le dau voe la început să consume din acestea cât vor voi. Se înțelege, că în primele zile dșórele din prăvălie mîncâcá teribil bombóne, prăjituri și dulceturi; de obicei inse se întemplă că se bolnăvesc și la urmă încep să simtă față de aceste delicatese un desgust așá de mare, încât nu le mai mîncâcá, să le plătești chiar. Comercianții ruși se vede, că nu sînt așá de mari psihologi ca cei francezi, căci ei au inventat un mijloc fôrte curios de a impedicá pe vîndetóre să mîncânce bombóne din prăvălie, aducându-le prin acesta pagube. Dșórele din confiseriile mari rusești sînt obligate, în tot timpul cât sînt ocupate în prăvălie, să cînte continuu un cântec compus anume pentru ele. Din cauza asta lor li-e imposibil să mîncânce bombóne și prăjituri. Chinul cel mare constă mai cu sémá în aceea că în cântecul acesta nu se vorbește decát de dulceta și bunătatea bombónelor și a prăjiturilor. Numai cântecul îți face gust. Dar ce folos, căci sêrmanele fete trebuie să tot cînte și nu pot să bage în gură măcar o bombónă cât de mică. Apoi nu sînt rafinați slavii?

Ruleta dela Monaco. Deunădi s'a făcut adunarea generală a societărilor băncii de joc dela Monaco. Banca a câștigat în anul acesta 23 milioane de franci, adecá 1 milion mai mult ca în anul trecut. Capitalul e de 30 milioane în 60,000 de acții, câte 500 franci fiecare acție. Posesorii acțiilor realiséză câștiguri bune. Lordul Pазze, care a pierdut odată la jocul dela ruletă 7 milioane și jumătate de franci, capetă acum dela bancă o pensie de 40 fr. pe zi. Afară de el sînt o mulțime de alți bancheri, lordi și proprietari, cari au pierdut la ruletă câte 5 și 7 milioane de franci. Pe lângă aceea banca posedă o intrégă poliție secretă, spioni de tot felul, pentru cari cheltuiește în fiecare an 800,000 de franci. Aceștia sînt însărcinați să supravegheze pe pungașii cunoscuți, cari vin pe acolo, să observe pe mulțimea de femei de totă categoria, cari iau parte la jocul de ruletă cu banii altora, etc. Sînt și spioni recrutați dintre femei. Numerul sinucișilor în anul din urmă e de 10, din-

tre cari 4 s'au aruncat in mare și s'au inecat, iar ceialți 6 s'au impuscat.

Un ciasornic miraculos. In Frieberg, la o mare fabrică de ciasornice, s'a fabricat un ciasornic rar și care s'a trimis spre vânzare in Anglia. El are o valoare de 16,000 mărci. Acest ciasornic, pe lângă că arată ceea ce se vede și in altele, adică orele, calendarul, lunile, etc. arată și noue timpuri locale diferite, adică Berlin, Petersburg, Madeira, Greenwich, Shanghai, Calcuta, Montreal, San Francisco și Melbourne. In fiecare seră la 8 ore sună un clopoțel chemând la rugăciunea de seră și apare o capelă in care o mică fecioră cântă «rugăciunea de seră.» In noptea anului nou doi corniști anunță prin trompete schimbarea anului. In maiu apare cucul, in iunie pipalaca. La resăritul sôrelui se iveșce un sôre de aur in acordurile cântecului «Sôrele se deșteptă»; iar când luna e plină, cântă «Lună bună, bună te duci așa tăcută.» Nu lipsesc apoi nici cocoșul, mórtea, ângerii, un moșnég, un tiner, un copil și alte figuri, cari represintă diferitele timpuri ale anului. Acest ciasornic fenomenal e de mărimea unui garderob și merge cu o esaticitate uimitoare.

ȘFATURI HIGIENICE.

Oue tari și moi. Se șcie că oule fierte tare sânt mai greu de mistuit, decât cele fierte moi; dar nu se prea șcie, că ouele moi, mâncate cu lingurița și inghițite fără a fi bine mestecate și mâncate cu pâne, se coguléză in bucăți mari in stomac și nu pot fi lesne digerate. De aceea, și ouele moi trebuiesc mestecate bine in gură cu pâne, căci altfel se mistuesc mai greu decât ouele tari dar bine mestecate. Mai bine este de-a bate oul in supă séu a-l amestecă in ori ce bucate, căci atunci ajunge in bucățele in stomac și pôte fi atacat bine de sucurile gastrice.

In contra crepăturilor de mâni prin ger: Cu 30 grame de vaselină se amestecă 12 grame balsam de Peru și 4 grame de acid boric. Amestecătura trebuie să fie perfectă. Intrebuițarea: In fiecare seră se ung părțile căpetate.

In contra durerilor de cap. Antipyrină 5 grame Rom vechiu 20 grame. Sirop de limon 30 grame. Apă

distilată 80 grame. De-doue ori pe di, câte o lingură de supă plină cu acest lichid.

Guturaiul des. Când guturaiul se reproduce prea adese ori, e dovédă că sângele e stricat. Lécul e o purgație indelungată și puternică.

Ș a r a d ă .

Intéia mea silabă un animal numeșce.

Și tot astă silabă in vers de se ceteșce,

E apă stătătore.

A doua-i bēutură ce multora le place,

Dar decă bei prea multă și reu îți pôte face,

Căci e amețitóre.

Intreg sânt inimicul lui Moise, Mahomet,

Am disputat cu Luter și sânt creștin de drept.

Terminul de deslegare este 1 ianuarie. Intre deslegători se va sorti o carte.

Deslegarea șaradei din nr. 29:

«Bazar»

Deslegare bună n'am primit dela nimene.

Călindarul săptămânei.

Diua sēpt.	Călindarul vechiu	Călind. nou	Sôrele.
Dumin. a 27 după Rusali, Ev. dela Luca c. 13. gl. 2, a inv 5.			tes. ap
Duminecă 6	† St. Par Nicolae	18 Achile	7 45 4 9
Luni 7	Par. Ambrozie	19 Abraham	7 46 4 8
Marți 8	Cuv. Patapie	20 Amon	7 47 4 10
Mercuri 9	† Zem. SS. Anci	21 Ap. Toma	7 47 4 10
Joi 10	Mart. Mina	22 Beata	7 47 4 11
Vineri 11	Par. Danil. Stelpn.	23 Dagobert	7 48 4 11
Sâmbătă 12	Par. Spiridon	24 Adam si Eva	7 48 4 12

Apropiindu-se sferșitul anului, rugăm cu-stăruință pe toți aceia cari încă nu ne-au trimis abonamentul pe anul curent, să binevoiescă a ni-l respunde, căci in casul contrar vom fi siliți a sistă espedarea.

Proprietar, redactor răspundător și editor:
IOSIF VULCAN.

De óră-ce in negustoria noastră **facem inventariul** ceea ce are să țină până in 20 ianuarie 1893, și localul nostru ingust este indesuit de mărfuri, am hotărît **ca in loc de desfacere totală, să efectuim o vânzare cu 20% mai ieftină**

decât pretiurile ordinare:

Magasinul nostru este foarte bogat asortat cu

Papuci (ghete) femeiești cu zug	dela 2 fl. 40 cr. in sus
Papuci bărbătești de vichs cu zug	„ 2 fl. 60 „ „ „
Papuci de bal și de ocașiune	„ 1 fl. 50 „ „ „
Cizme pentru copii	„ 2 fl. 30 „ „ „
Papuci pentru copii	„ 25 „ „ „

asemenea subvestiminte de iernă, rufării, pălării, cușme, mănuși și cravate de cea mai frumoasă esecțiune și de cea mai țitóre calitate se află la

L. Nádor et Comp, magazin de papuci, pălării și articoli de modă bărbătești, in Oradea-mare, strada Pomului verde, casa Dery.

10 (1-5)